

Belgische wetgeving voor de firmaperforaties tijdens de eerste wereldoorlog 1914-18

(Erik Pollet; uit: Perfinpost nr. 88, februari 2009)

I. Inleiding

Toen ik het artikel betreffende de wetgeving in verband met de Belgische firmaperforaties (Pollet E., Wetgeving betreffende de Belgische firmaperforaties, in Perfinpost, september 2007, nr. 82, pp. 16-24) afwerkte, bleef ik bewust nogal vaag over de situatie tijdens de eerste wereldoorlog (1914-18). Dit was nodig omdat ik op dat moment niet over alle documenten beschikte om een volledig beeld van de situatie te geven.

Nu meer dan een jaar later beschik ik over voldoende officiële documenten om deze duistere periode wat op te klaren. Er blijven nog enkele details onduidelijk.

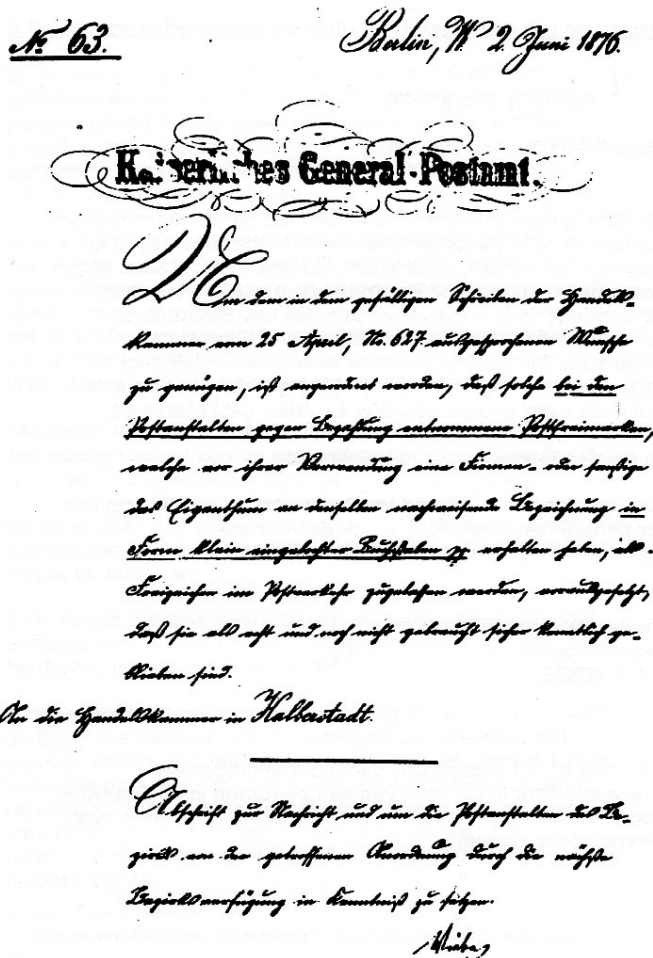
II. De wettelijke basis

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de regeling in het General Gouvernement en het etappengebied.

De situatie in het General Gouvernement is het duidelijkst.

A. De situatie in het General Gouvernement

In principe gelden in het General Gouvernement de regelingen van de Duitse Rijkspost. Het perforeren van postwaarden wordt in dit gebied geregeld door het order nummer 63 van 2 juni 1876 (zie afbeelding).

Gezien dit order in een bijna onleesbaar schrift is opgesteld nemen we daaronder een omzetting in modern schrift op: (met dank aan Mevr. De Meulemeester uit Leuven voor de hulp bij de omzetting van het oude schrift in moderne letters).

Omzetting van de wettekst:

N° 63

Berlin, W 2 Juni 1876

Kaiserliches General-Postamt

Ein dem in dem gefälligem Schrelben der Syndikatammer van 25 April, N° 627 ausgesprochenen Wünsche zu genugen ist ausgeordnet worden, dass solche bei den Postanstalten gegen Bezahlung entnommene Postfreimarken, welche von ihrer Verwendung eine Firmen oder sonstige das Eigentum an denselben nachweisende Bezeichnung im Form klein eingelochte Buchstaben erhalten haben, als Freizeichen im Postverker zugelassen werden, vorausgesetzt dass sie echt und noch nicht gebraucht sicher kenttlich geblieben sind.

An die Syndikatskammer in Halberstadt

Abschrift zur Nachricht und um Postanstalten des Bezirks von der getroffenen Anordnung durch die nächste Bezirksverfügung in Kentnis zu setzen.

Am der Kaiserlichen
Postdirektionen
G-A-E 10805.

Het order nr. 63 bepaalt dus dat ondernemingen een eigendomsmerk in de vorm van een perforatie in postwaarden mogen aanbrengen op voorwaarde dat ze de postzegels niet onherkenbaar maken.

B. De situatie in het etappengebied.

In het etappengebied is het in principe de (plaatselijke) militaire overheid (de Komandaturen) die bepalen wat op postaal gebied is toegestaan. Tot nu toe vonden we geen enkele richtlijn die ook maar één melding maakt over het perforeren van postzegels in het etappengebied, dus geen verbod en ook geen toelating.

Aanvankelijk dachten we dat het in het etappengebied onmogelijk was om postzegels te perforeren, gezien de post moest afgegeven worden op de kommandatuur en we nergens vonden dat men postzegels kon kopen, maar we stelden vast dat ze bestonden. De oplossing vinden we in 'Reglementvoor het postverkeer in het gebied der etappen van het leger in West-België' (1915), daarin lezen we het volgende:

"Kantoren van ontvangst en afgifte voor de brielzendingen in het etappengebied zün de komandaturen der etappen te Aalst¹, en Thielt, welke kantoren ook postzegels verkopen".

Tenzij er later nog een reglement zou opduiken dat we nu niet kennen zijn er twee mogelijkheden om de perforaties in deze zegels te verklaren:

1. De Duitse militaire overheid laat dit (oogluikend) toe naar analogie met de toestand in Duitsland op basis van het hierboven besproken order nr. 63.

2. De Belgische firma's welke reeds voor de oorlog op basis van de Belgische wetgeving hun postzegels perforeerden deden dit gewoon verder. Het perforeren van postzegels werd in België voorlopig geregeld door het 'Ordre de service n° 51' van 6 oktober 1872. De definitieve regeling gebeurt met de postwet van 30 mei 1879 (B.S. van 1 juni 1879) en het 'Avis bij de uitvoeringsbesluiten van 15 oktober 1879' (B.S. van 15 oktober 1879)

¹ Gezien dit voor deze studie niet belangrijk is nemen hier de volledige opsomming niet op.

Beide teksten zijn hieronder afgebeeld.

5e Direction.
—
ORDRE DE SERVICE.
—
Postes. N° 51.

N° 294.

Timbres-poste marqués d'initiales ou d'un autre
signa de propriété.

Le 6 octobre 1872.

Des maisons de commerce et des particuliers ont adopté, en Angleterre, l'usage de marquer de leurs initiales, pointillées à l'emporte-pièce, les timbres-poste dont ils s'approvisionnent.

Ce procédé, connu sous le nom de système " Sloper ", a pour but d'empêcher la revente ou l'emploi de ces timbres par ceux qui les détourneraient, soit avant, soit après leur apposition aux lettres.

L'Administration a autorisé l'application de ce système aux timbres-poste et aux timbres-télégraphe belges, qui, étant traités de la sorte, restent valables pour l'affranchissement des correspondances.

Et le Directeur-Général,
L'Inspecteur Général,
VINCHENT.

Van het 'Avis' dat verschillende bladzijden beslaat nemen we enkel de paragraaf over die van belang is voor de firmaperforaties.

TIMBRES-POSTE.

Les timbres-poste peuvent être marqués, par les expéditeurs, de leurs initiales pointillées à l'emporte-pièce. Ils ne peuvent subir aucune autre altération ni préparation, sous peine de nullité.

We hopen met dit artikel (definitief) de oplossing te brengen voor deze moeilijke periode tijdens de eerste wereldoorlog.

III. Bibliografie

de Meester E., Burgerpost in etappe Duitse IVe leger in Vlaanderen (reglementen, organisatie en censuur), deel I: In theorie, FISTO-studie nr. 45, april-juni 1995.

Pollet E. Wetgeving betreffende de Belgische firmaperforaties, op website met volgend adres: <http://www.perfinciub.nl/artikelen/pdf/Wetgeving.pdf>

Pollet E. Firmaperforaties in Belgische Germania-postzegels 1914-18, in "Germania" 2008, deel 1: jg. 20, nr. 1, pp.23-29.

Pollet E. Wetgeving betreffende de Belgische firmaperforaties, in perfinpost, september 2007, nr. 82 pag. 16-24